

ดัชนีเศรษฐกิจ/ภาวะเศรษฐกิจสำคัญ และความคืบหน้า Brexit

- ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลดลง แม้ตัวชี้วัดเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรบางตัวเป็นไปในทางบวก เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2562 สำนักงานสถิติแห่งชาติของสหราชอาณาจักรได้เปิดเผยว่า ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจบางส่วนของสหราชอาณาจักรในช่วงสามเดือนแรกของปี 2562 มีแนวโน้มที่ดีขึ้น เช่น รายได้ครัวเรือนหลังปรับอัตราเงินเฟ้อและภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 การใช้จ่ายครัวเรือนต่อหัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว ความมั่งคั่งสุทธิต่อหัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินสุทธิที่ถือครองต่อบุคคล สุทธิจากหนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่ากองทุนรวมและกองทุนบำเหน็จบำนาญ

ทั้งนี้ ตัวเลขเศรษฐกิจภาคครัวเรือนที่ดีขึ้นสอดคล้องกับตลาดแรงงานที่แข็งแกร่งด้วยอัตราการจ้างงานที่สูงเป็นประวัติการณ์และการเติบโตของค่าจ้าง อย่างไรก็ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ยังไม่สามารถลดความวิตกกังวลที่ผู้บริโภคมีความไม่แน่นอนของ Brexit ที่เพิ่มขึ้น และแนวโน้มเศรษฐกิจที่อ่อนแอลงมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ในช่วงสามเดือนแรกของปี 2562

แม้ว่า Brexit จะขยายออกไปจนถึงวันที่ 31 ตุลาคม แต่สามารถเพิ่มความเชื่อมั่นผู้บริโภคได้เพียงเล็กน้อย ประกอบกับ ตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจสหราชอาณาจักรหดตัวลงร้อยละ 0.2 ในไตรมาสที่ 2/2562 เมื่อเทียบกับไตรมาสแรกของปี ยิ่งทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลดลง

- สหรัฐฯ สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปแบบ no-deal Brexit และพร้อมจะยื่นข้อตกลงทางการค้าให้สหราชอาณาจักรพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม (sector-by-sector) นาย John Bolton - National Security Advisor ของ นาย Donald Trump ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ได้ให้สัมภาษณ์ระหว่างการประชุมสหราชอาณาจักรเมื่อต้นสัปดาห์ว่า สหรัฐฯ สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปแบบ no-deal Brexit และพร้อมจะยื่นข้อตกลงทางการค้าให้สหราชอาณาจักรเริ่มด้วยพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม (sector-by-sector) โดยจะเริ่มตั้งแต่ภาคอุตสาหกรรมการผลิตเป็นอันดับแรก แต่สหราชอาณาจักรจำเป็นต้องมีบางสิ่งบางอย่างเป็นข้อแลกเปลี่ยน

คำให้สัมภาษณ์ของ นาย Bolton มีขึ้นหลังจากได้เข้าพบกับ นาย Boris Johnson นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ซึ่ง นาย Bolton กล่าวว่า สหราชอาณาจักรยังคงเป็นประเทศแรกๆ ที่ นาย Trump ต้องการจะเจรจาข้อตกลงทางการค้าด้วย โดยข้อตกลงระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย อาจบรรลุผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็วและตรงไปตรงมา อีกทั้งตนเข้าใจถึงสถานการณ์ความเร่งด่วนต่างๆ เป็นอย่างดี และจะพยายามให้มีความคืบหน้าให้ได้มากที่สุดภายในวันที่ 31 ต.ค. 2562 อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักรในขั้นต้นจะเป็นในลักษณะ sector-by-sector หรือที่เรียกว่า early harvest และจะมีการเจรจาเปิดเสรีการค้าสาขาอื่นๆ เป็นลำดับต่อไป โดยที่ภาคการเงินกับอุตสาหกรรมเกษตรจะไม่ใช้สาขาแรกๆ ที่จะมีข้อตกลงทางการค้าระหว่างกัน

- ธนาคารกลางยุโรป (ECB) กระตุ้นให้บรรดาธนาคารต่างๆ ในยุโรปเดินหน้าเตรียมการสำหรับ Brexit ต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมมากเพียงพอหากเกิดสถานการณ์ no-deal Brexit ในวันที่ 31 ต.ค. 2562 โดย ECB ระบุว่า ขณะนี้ยังมีธนาคารอีกหลายแห่งที่มีความคืบหน้าในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับสถานการณ์ Brexit ที่ล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น ภายหลังจากการ Brexit ถูกเลื่อนจากเดือน มี.ค. ที่ผ่านมา ความคืบหน้าในการเตรียมการรองรับกับสถานการณ์ Brexit ของบริษัทผู้ให้บริการทางการเงินหลายแห่งในลอนดอนเริ่มเป็นไปในทิศทางที่ช้าลง อาทิ Goldman Sachs Group Inc. และ Standard Chartered Plc ที่ตัดสินใจชะลอแผนการเคลื่อนย้ายสินทรัพย์มูลค่าหลายพันล้านยูโรออกจากสหราชอาณาจักร

อย่างไรก็ตาม หลังจากมีโอกาสของการเกิด no-deal Brexit ได้ปรับสูงขึ้น ECB ต้องการให้ธนาคารต่างๆ เตรียมสภาพคล่องและเงินกองทุนให้มากเพียงพอเพื่อให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์วิกฤติต่างๆ โดยที่ผ่านมากลุ่มธนาคารดังกล่าวได้เร่งจัดตั้งสาขาในสหภาพยุโรปเพื่อให้สามารถประกอบธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งสร้างความสามารถในการดำเนินธุรกิจภายในกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนอกสหราชอาณาจักรทั้ง 27 ประเทศ เพื่อให้สามารถดูแลกลุ่มลูกค้าในยุโรปได้อย่างราบรื่นต่อไป ภายหลังจาก Brexit รวมทั้งได้มีการหารือกับ ECB ถึงระดับเงินกองทุนที่เหมาะสมตามที่ ECB ต้องการ

นาย Conor Lawlor – Director of International and Brexit Policy ของ Trade Group U.K. Finance กล่าวว่า ภาคอุตสาหกรรมการเงินได้เตรียมการรองรับสำหรับสถานการณ์ Brexit อย่างเต็มความสามารถเท่าที่จะทำได้แล้ว พร้อมทั้งเรียกร้องให้หน่วยงานกำกับของสหภาพยุโรปอนุญาตให้บริษัทผู้ให้บริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรยังคงสามารถให้บริการลูกค้าในยุโรปได้ต่อไปภายใต้ขอบเขตระยะเวลาที่กำหนด หากเกิดสถานการณ์ no-deal Brexit

- คณะกรรมการยุโรป (European Commission) เปิดเผยผลการประเมินมาตรการเก็บภาษีศุลกากรนำเข้าสินค้าเหล็กในช่วงปีแรกนั้นให้ผลเป็นที่น่าพอใจ หลังจากคณะกรรมการยุโรปประกาศใช้มาตรการดังกล่าวมาตั้งแต่เดือน ก.ค. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมเหล็กของภูมิภาค ซึ่งในเบื้องต้นคณะกรรมการยุโรปมีความตั้งใจให้เป็นมาตรการที่ประกาศใช้เพียงชั่วคราวเท่านั้น พร้อมทั้งระบุว่า อาจมีการปรับปรุงรายละเอียดบางส่วนของมาตรการดังกล่าวอีกเล็กน้อยเพื่อให้ได้ประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อปี 2561 กลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเหล็กของยุโรปต้องประสบกับปัญหากำลังการผลิตส่วนเกินหลังจากที่รัฐบาลสหรัฐฯ ประกาศปรับขึ้นภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าจากทั่วโลก และทำให้สินค้าเหล็กส่วนเกินไหลเข้าสู่ตลาดยุโรปเป็นจำนวนมาก จนส่งผลให้คณะกรรมการยุโรปจำเป็นต้องตัดสินใจประกาศเก็บภาษีศุลกากรนำเข้าอัตราร้อยละ 25 บนสินค้าเหล็ก 23 ประเภท ที่มีการนำเข้าเกินกว่าปริมาณนำเข้าโดยเฉลี่ยในระยะ 3 ปีก่อนหน้า

จากการประเมินของคณะกรรมการยุโรปพบว่า ในช่วง 1 ปีแรกของการดำเนินมาตรการ ผลลัพธ์ที่ได้ถือว่าเป็นไปในทิศทางที่ดี แต่คณะกรรมการยุโรปยังคงต้องการจะปรับปรุงรายละเอียดบางส่วนของมาตรการอีกเล็กน้อยเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น อาทิ การปรับปรุงขั้นตอนการกำหนดโควตาสำหรับสินค้าเหล็กบางประเภท รวมถึงปรับปรุงรายชื่อประเภทสินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงในรายละเอียดดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติจากองค์การการค้าโลก (WTO) เสียก่อน ซึ่งคาดว่าจะสามารถประกาศใช้มาตรการฉบับปรับปรุงได้ในช่วงเดือน ต.ค. ที่จะถึงนี้

- รัฐบาลเยอรมนีกำลังเผชิญกับแรงกดดันอีกครั้งหลังจากหลายฝ่ายออกมาเรียกร้องให้ตัดสินใจดำเนินนโยบายการคลังเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากขณะนี้ เยอรมนีกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัว โดยหลายฝ่ายเรียกร้องให้รัฐบาลผ่อนคลายข้อยึดมั่นต่อแนวนโยบายงบประมาณสมดุล (Balanced budget) หรือที่เรียกว่า “black zero” และหันมาใช้แนวทาง “debt brake” แทน:

BDI industry federation ซึ่งเป็นองค์กรตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ในเยอรมนี รวมถึงพรรคฝ่ายค้านและนักเศรษฐศาสตร์เยอรมนี ได้ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลเยอรมนีภายใต้การนำของ นาง Angela Merkel นายกรัฐมนตรี ตัดสินใจดำเนินนโยบายด้านการคลังผ่านการกู้ยืมและลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ หลังจากที่ในขณะนี้ เยอรมนีกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวซึ่งมีสาเหตุมาจากระเบิดปัญหาสงครามการค้าระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของเยอรมนี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมยานยนต์

รัฐบาลเยอรมนีพยายามยึดแนวนโยบายงบประมาณสมดุล (Balanced budget) หรือที่เรียกว่า “black zero” และหลีกเลี่ยงที่จะก่อหนี้ก้อนใหม่ ซึ่งถือเป็นข้อตกลงระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล Christian Democrats (CDU) และ Social Democrats (SPD) ตลอดช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ขณะที่รัฐบาลเยอรมนีก็อยู่ในฐานะงบประมาณเกินดุลมาตั้งแต่ปี 2557 ซึ่งหลายฝ่ายมองว่า รัฐบาลเยอรมนีควรผ่อนคลายและหันมาใช้แนวทางที่เรียกว่า “debt brake” ซึ่งเป็นนโยบายที่ยอมให้มีการขาดดุลงบประมาณได้ไม่เกินร้อยละ 0.35 ของ GDP แทน เนื่องจาก ภายใต้สถานการณ์ที่รัฐบาลเยอรมนีสามารถกู้ยืมได้ด้วยต้นทุนอัตราดอกเบี้ยที่ลดลงเช่นนี้ ถือเป็นโอกาสอันดีที่จะเริ่มก่อหนี้ก้อนใหม่เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ อาทิ การปรับปรุงโครงสร้างระบบการสื่อสาร การพัฒนาด้านงานวิจัย รวมถึงปรับปรุงด้านโครงสร้างของระบบการศึกษา แม้ว่าบางโครงการอาจจะต้องใช้ระยะเวลานานกว่า 10-15 ปีก็ตาม แต่ก็จำเป็นต้องทำ

สถานการณ์ Brexit สัปดาห์นี้

- หลายฝ่ายยังมีความพยายามที่ยับยั้งการเกิด Brexit ที่ปราศจากข้อตกลง เช่น ส.ส. จากพรรค Liberal Democrats และพรรค Scottish National Party มากกว่า 70 คน ยื่นข้อร้องเรียนไปยังศาลสูงสกอตแลนด์เพื่อให้มีการพิจารณาว่าการที่ นาย Boris Johnson นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร จะปิดสมัยประชุมสภาและปล่อยให้เกิดสถานการณ์ no-deal Brexit ในวันที่ 31 ต.ค. 2562 โดยไม่ผ่านการพิจารณาของ ส.ส. นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อรัฐธรรมนูญ นาย Philip Hammond อดีตรัฐมนตรีคลังสหราชอาณาจักรเรียกร้องถึง นาย Boris Johnson เรียกร้องรัฐบาลให้เปลี่ยนจุดยืนที่แข็งกร้าวเกี่ยวกับ Brexit ด้าน นาย John Bercow (Speaker of the House of Commons) กล่าวว่า ตนพร้อมจะทำทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้รัฐบาลสามารถประกาศยุบสภาฯ ได้ก่อนกำหนด (ข้อมูลระหว่างวันที่ 12-16 สิงหาคม)